

EGYSZERŰ ÚTIJEGYZETEK

K E R E K E S L Á S Z L Ó

1. PAX MERIDIANA

Betlehemi bárányok, kódolt cinbádóg figurák. Betlehemi bárányok, kódolt fafigurák. Betlehemi bárányok, kódolt gipszfigurák. Betlehemi bárányok, kódolt zsírkő figurák. A befolyásolhatatlan elektronikai kezeléshez kódolt, betlehemi bárányok változatainak egész garnitúrái, a szellem, a szorgos emberi kéz és a gazdag fantázia által megtestesített anyagi bizonyítványai, legelik, a legfelsőbb parancs értelmezésének kánonjai szerint, a direkt nekik természetett füvet. Ámbár teljes a szikkadat nemzetközi megítélése. Náluk már nem terem, persze, az igazi táplálék, sem a léleknek ismeret. Az igazság lényegére hivatkozó, gyülekezeti iratok tanúságai szerint, szemben a realitások jelen halmazállapotainak állásával, a változékonysággal megáldott betlehemi bárányok, a Sors alapvetően új formáira várakoznak. Ezért, vidd haza, ha van hová, mert mondják, tiéd a nagyvilág, vagy a glóbusz az asztalon, a videokazettát, az ígéret és a békesség földjének forrásáról. Nem árt a tárgyilagos és szemléletes dokumentáció, sem pedig a meggyőző példával gerjesztett kétely, az örökkévalóság garanciájáról. A te készüléked képernyőjén is látni majd tehát, a szabadság végtelen. Várakozás.

2. HÍVATLAN HÁLAADÓK

Jerusalajm. Jerusalajm.

Jer, a jók és a rosszak közé, iparkodj, siettesd a pályáján mozgó Nap sugarát megelőző léptedet, mert itt, az államuk lobogós palotája helyén az eszedben, a bazilika hegyéről vetülve, a vaskereszt árnyéka nyomon követ. És a kigyózó sorban, hosszasan kell várni a csengetésre, a pátosz

kiteljesedésének kapuján. Végül pedig, a falakon belülré jutva, ha már a talp alá nem látni, érezni, nagy a céliránt vonuló húsvéti gyülekezet. Via Dolorosa. Via Dolorosa.

A valahonnan érkezők, és a némely, éppen elmenni igyekvők számára a hosszában szűkülő sikátor, az utca, mint eszköz tehát, az alkalmi járatás terelő tölcésére lett. Mely lépésről lépésre szorítja szorosabbra, de még annál is szorosabbra egymáshoz, testvéri egységbe, a zarándok, bizalmas hívó lelkeket.

Az út Krisztushoz vezet.

Ennél-annál érezni a lélegző vasat. Mert, akin, a test közelében nem lóg antennás rádióállomás és géppisztolyok, a zsebben hordozza a szemfüles, félelmes biztonság, és az erő és a hatalom hivatalos földi akarata jelét. Hisz, kik is a hívők, a civilebb hívők között, kérdi a tapasztalt kosztümös körmenet; a gyilkos humán szeretet, az uszító fenyegetés? Tegnapi társakat, szomszédot, háborút idéző fohász, vagy tán maga a réteges memória, a Könyvben lapozás.

Jerusalajm. Jerusalajm.

A milliók hamvasztói mérnökeinek Argentínái, nagyszerű, kész tervekkel szolgálnak az országok közötti baráti együttműködés hidainak megépítéséhez. A megjutalmazás folyamata eredményeként felállítandó tartópillérek stabil fundamentumaihoz, úgyis lesz elég, darabonként jogvédett címkével ellátott emberi anyag. (Látni, a tapsoló doktrína érdeke, Isten nevével visszaélt, véres nemzetekre számít, hisz kell majd az oltárra szerves matéria. A határtalan megbékélés befejező rítusához, a világraszóló példamutatás propagandája, tonnás köveket szerel fel az áldozati tevék hátára. Látványos a médium-hatás. Kamerák követte, vörös kesztyűs, ravasz papok, és a réges-rég kitanult, Babelről szónokló ünnepi locsogás, s kéz a kézben, ismét a jövőbe vezetik a szótlán karavánt. Hallgat a beduin tömeg, miközben megint csak számokat emleget a bölcsen sürgető idő, habár a vízióévesztet szertartása nyomatékosan kifejezi, hogy hasznos, a gondos haszonnal, a hasznot fülelés.) Beszéljete, barátaink, nyelvek pusztítói! Barátaink, nyelvek pusztítói! Beszéljete, barátaink, nyelvek pusztítói!

Jerusalajm. Jerusalajm.

Az örök hívők, ősi vírusának új búneiről való gyónáshoz, telefonfülke kerestetik. Még egyszer, Jerusalajm hívja Nürnberget. Jerusalajm hívja Nürnberget. Jerusalajm hívja Nürnberget, a legfrissebb hírektől megromlott, vérvörös pirostojások valóságainak ügyében.

3. LÉGIRIADALOM

Tisztelt polgártársaim! Vendégek! Nincs hangosbeszélőm, de történetileg felkészülve jelentem, hogy a színazonosítás optikai skáláját véve meghatározó mértékegységnek, az ultramarin a kék legmélyebb mélységének jellegzetes ismertetőjele. Holott az eltűnt, az állítólagos, a geológiai korokbeli tengerek helyén ma, a tartalmilag egyértelmű valóság letisztázódott kolorisztikája látható. Így, a légiszerkezetekben keresendő kékségen áttekintve, felülről lefelé, pontosan megfigyelhető, ahogyan a kispártázott szent föld felületéről az aprócska autók visszacsillognak, a játék vasárnap délelőtti verőfényében. Harangoznak. És látszik a játékvonat, a másík is, és a hidak, a hajók a Dunán. Tíz, tizenöt, húsz kilométerre a magasban, a magasból figyel le ugyanis, a kém. A szakszerű messzelátás, a tenyéren elterülés, az alvilági sors erővonalai pontos leolvasásának tudósa, valamint a stratégiai egyensúlyba beletörődés titkos ellenőre, a felülnézetből elemzi a számára jól ismert összefüggések topográfiáját. Nyílegyenesen a repülőgép haladási korridorja a szent föld látszata, illetve a szántók nyilvánvaló, tényszerű mértana, s a momentán évszaki elváltozások tüneteit mutató, szólamos, pokoli virágos tavasz, konkrétan identifikálható, ciklikusan ismétlődő jelenségei felett.

Pozíció I.

Gondolni, mint a kései fagyok pirkadataiban, gomolyog a tűz nyoma, a még működő gyümölcsfák kertjének tájkán. Vagyis az utolsó iskola-szolgát kereső, magasröptű képzelet égeti már, a szertárból, az udvarra kidobált, fekete szalagocskákkal összekötözött térképtekercsek halmozát. A lángokra odatartott lábosban fortyog az érvényes feledés és a tyúklevés, de a búcsúzás celebráló füstöléséhez majd, figyeljetek, atom-bombát álmodó lakatosok, ledobom a tablóképemet! Zavarni el, a visszavonulás tekintetét az arcomról, zavarni a rendszert, a kiürítés szabályát, a feszült kölcsönhatást, elektro-sztatikát. De, a villanypóznákkal megjelölt hálózatban, ott vannak lent az élők, a furfangos hazugság, nemcsak az emlékezet, és néznek ők, többféleképp is, néznek felfelé, az egykori veremlakók letarolt zónájából, egyenesen a magasba; a holtak meg, a mennyekben velem. Feszítem máris, feszítem fel, nyitom az ablakot, ám tudom, szemembe vág majd a szédítő, jeges huzat. Mert vastag az üveg, akár az ősi állatok bőre volt áttetsző, az ősi pofán. Vastag a repülő ablaka, a besrőfolt, ovális, vakító keret. Az éleslátáshoz nyisd ki az ablakot. Meglátod, milyen a szélben a mulandóság.

Pozíció II.

Ott van a tanító, s hallom a zajban a családi nevem, a Kerekes-iskola udvarán, a szárnyait illesztgeti. „Nézd, ott, fent a fehérre kimeszelt toronyban, a tűzoltó, a meghibásodott szárnyait javíttatja. Bár neki néznie kellene a búzaföldeket, mert jön a nyár. Amikor dohog majd, zúg, a munkája tárgyát újra meg újra feldolgozni hivatott cséplőgép. Mi meg, elszállunk majd mindannyian.” Írás-tudatlanok.

Pozíció III.

Lám, itt vagyunk. Apámhoz nyújtom a kezem. Nagypám süket volt, süvít a léglökéses motor. Pilóta, gázt adjál, a süvöltőbb süvítés süvöltetéséhez, vagy kém, tán nem hallod már végre az abszolút igazat üvöltő sakál-papagájt, és a szent földi, rothadt alattvaló segédek gyáva hadát, hogy amit látsz alul optikát, nem a tiéd az! Vagy nem volt sohasem, a közös föld, részben sehogy. És vagy, okos, hamis szerződések érvényének csattanásán kívül eső idegen, mindenütt, az utak leveleit kiállító, visszajelzést kémlelő egyén.

Megtisztogatni, a vészjelzés esetére előrelátott, felfújható mentőzubbonnyal ellátott plüssülést, a légi száműzetés közben felszolgált reggeli morzsáitól. Ez lenne a kényelmes feladat, miféle tiltott introspekció, azonban egynéhány percig eltart a békés átrepülés.

(Meg hát fúj be a Bácskájuk szele, a legprímább látáshoz megnyitott ablakon.)

„A legújabb, ígéretes harci békéjük védelme alaktanának megértéséhez, jóságos a prédával szemező, szófogadó, konstruktív, süketnéma párbeszéd.” Hallgatás.

Pozíció IV.

A bombafejűek bombáitól rettegő röntgen-emberek, legelőbb a poggyászt nézik át. És bombától bombáig mérve az időt, ők is utaznak, a kellékes kofferokkal az elevátoron. Azt hiszik, csak úgy el lehet kerülni a vezércikkeket. Ezért nem lehet csak úgy tehát bejutni a repülőkké átalakított cséplőgépek kifutópályájának övezetébe sem. A veszély indikátorainak ellenőrző ekránjain, átvillan sorjában, mi van a dolgokkal a tárgyakon belül, és legbelül, információstul legeslegbelül.

Pozíció V.

Folyik a regisztráló áttekintés szüntelen. Lent, ott van Telecska. A gyümölcsfák erőszakos bükkfásításának faiskolájában, a tanító vádirat, az ítélethez, az ágasabb törzseket keresi. Lent, ott van Cservenka, Duboka, Pacsér és Hegyes, s a mindigre feltépett vasúti vágány nyoma. És a sár Mont Blanc-i bércei, a lokális elemek, a humusz és agyag. Azon

Negro cukorkás fehér dobozok, a kicsi a nagyban, és úgysorjában tovább, a kisebb mindig a nagyobbban, egyik a másikban, egyik a másiknak koporsójában. (Írta a költő, hogy nincsen a kredencről menekülés. Integetnek szálltukban a mosolygó, kék ultramarin egyenruhák. Mint a reklámok pannóján, integet a pilóta, a másodpilóta, a harmad és a negyed, és a táska mélyén, az albumban, a rejtélyes műszerek között, a semmi kis tengerész, az ultramarin matróz, az imbolygó falubohóca fényképész gépe előtt. Maradj már békében, mert kiszáll a madár! Elragad még egyszer, végre a lencséjétől, hisz a mechanikus rabság logikájának nyitja, annak, mindig az expozíció. Tudatos kattanás, villan a blicc, a nyugtalanlag utólag csattan az intő pofon, és perdülnek a fatorták ezrei, a fekete-fehér negatívok plán-film és üveglapjai, a mennyek iránt. El. El. El. El. El Al – Israelian Airlines. New York, Sydney, London, Capetown, Madrid, Róma. Felhőtlen a bűnbocsátás reményének ege. Szabadság szobrászai, ti is, mind már, megörökülve levetetkezettek. Fejbe kólint a fatorta, belétek sárgult az újság, várat a recycling, a múltkor kidobtam a szemetet, és díszes az aktához a társaságotok. Az ember, a tér tölteléke, anyám mondta, „Isten őrizzen”, tudom. Mit sem ért ő, nála is ott vagyok, hisz ott van a Zorka, és ott a Palics, amott meg Bikovó és Újszibéria.

Pozíció VI.

Biztos repülőknél nincs félrevezetés. A költők, itt nálam, az ablakhoz integetnek közel. Fehér ingekben, fehér szárnyaikkal tehetetlenkedve repdesnek a sebesen haladó gép teste körül, a sűrítő motor iránt. „Szlávkó, Mileta, jaj, vigyázzatok! Az egekben ne okoskodjatok! Drága barátaim, tán itt is, megint, megint jócskán bebasztatok!” Igaz, ha lehetne, veletek tartanék; de mi van, hová lettetek, egyszerre eltűntek? Egyszerre eltűntek. Eltűntek örökre. „Kár. Eltűntek örökre.” „Hát nem tudod, még a múltatokat is kitörölték örökre már, a lenti földiek” – mondják ámuló szemembe, a realitás talaját elvesztett és a sorsukba belenyugváásra utasított, egyéb, helyi angyalok. Ezek szerint, „Költők, a mi utaink nem váltak el, a mi utaink létezni megszűntek”. Értem már, ez itt a határ. „Nálunk az angyalok az égi határon átlépni nem szoktak.” A szabad mozgás biztosításának érdekében, a Szabadkát Párizssal összekötő földalatti járat alagútjának első szakasza, a Városháza és a temető között valósult meg – a kísérleti fúrások fokán, mert ez, az Egyenlítővel arányos távolság állítólag az önmegettartóztató, lásd egy helyben topogó világjárás és a letagadhatatlan eredet természeténél fogva örökös elmenetel univerzális jelképe lett.

Pozíció VII.

Hé, pilóta, kapitány, nyomd rá a gázt, nyomd rá, még kerozint! Emelkedj fel, fel a legfelsőbb szféráig, a minekünk legfelsőbb határokig! Amott már Szeged van. Óriási szalámik merednek az égbe. A konkrét méltóság és a konkrét szabadság fokának kémje lehúzza a redőnyt a repülőgép ablakán. Amerika, Németország, a Vatikán és a zsidók összeesküvésének kémje pedig, útban az övétől az övéig, kávé rendel a gyanútlan légikisasszonynál, meg vodkát a költőknek, majd az utasok gondúzó szórakoztatására beeresztett videofilmet nézi haladás közben, a Közel-Keletről jövet, tovább, Berlin felé. Nemsokára majd ismét kitekint, ott, ahol a magas Tátrák látszanak. Valami olcsó játékfilm megy, épp Pannónia felett. Még szerencse, hogy fülhallgatóval, a motorok süvítése ellenére, angolul vagy németül is követni lehet.

4. KONTINENTÁLIS ÉPÍTÉSZETI ÉNEK

Élve befalazva, hogy a fal ne omoljon le. Panasz-fal. Berli-fal. Kínai-fal. Beton-fal. Márvány-fal. Kicsúfolt szabadság kőműveseinek fala. Papír-fal, Rabok Kórusához kulissza. Égő szalmakazlakkal bevilágított, éjjeli füst-fal. Szögesdrót-fal. Földalatti bunker-fal. Földfeletti láger-fal. Gettó-fal Lódzban. Pogány királyok földvárának falába élve befalazva, hogy a fal ne omoljon le. Az Örök Biztonság Emlékművének fala. Nincstelen-fal. Hang-fal. Verett-fal. Üveg-fal. Szomszéd-fal. Téglafal. Ismét Panasz-fal. Menhely-fal. Gödör-fal. Sátorvászón-fal. Telefirkált-fal. Ketrec-fal. Rendőri kordon-fal. Börtön-fal. Parkőri bokor-fal. Falramászók fala. Pólyás fal. A békegalambok által leszarottak fala. Új fal. Régi fal. Levakart hengermintás-fal. Mert, „Disznó lettél, szamár fiam”. Gyengén számító szolga, szorgos kezével élve befalazva, hogy a fal ne omoljon le.

Jeruzsálem, Modern Művészet Múzeuma, Berlin, 1995 áprilisa